

Wiadomości krajowe.

Uwiedomienie

C. K. Rządu krajowego.

Przy C. K. Galicyjskim Sądzie Appellacyonnym jest do obsadzenia miejsce Kanceliaty z roczną pensyją 400 ZR. Życzący sobie takowe otrzymać podać mają prośby należyicie dowodami wsparte, w ciągu 4 tygodni od dnia niniejszego ogłoszenia do rzeczzonego Sądu bezpośrednio, lub jeżeli na publicznym zostają Urzędzie, przez swoje Prezydya.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Senat Zjednoczonych Stanów Ameryki północney zezwolił d. 29go Stycznia na wniosek, ażeby nikt nad lat 8 nie był Prezydentem, a przeto, aby nie mógł być częściej obrany jak dwa razy, będąc każdą razą lat 4 na urzędzie. Tym sposobem i terazniejszy Prezydent Monroe po upłynionym czasie swiego Prezydentostwa będzie już lat 8 na urzędzie.

Ameryka Hiszpańska.

Sam teraz Dziennik rozpraw oświadcza, że wiadomości, które umieścił z Kolumbii (ob. 49 i 50 Ner. gazet naszych) iako odebrane od jednego obcego Officera ze służby Kolumbijskiej nie stwierdziły się późniejszym listem pisanym d. 5go Stycznia z Santa Fé.

»List ten (mówi Dziennik rozpraw) nie wspomina o rozruchach, przeciwnie oświadcza, że żyją tam w zupełney spokojności, dodaje także: »Mamy już Pełnomocnika z północney Ameryki; oczekujemy Konsula Angielskiego, a ponieważ mamy nadzieję, że i Francya przyszłe swiego, możesz się WPan przy tej sposobności i t. d.« — Nie zdaje nam się, ażeby Francya do krain, którego jeszcze nie uznata, posyłała swoich dyplomatycznych zawierzytelionych Agentów, iakimi są i nasi Konzuluwie. List ten jest zresztą autentyczny i zdaje się, żeby nie pisano podobnie d. 5go Stycznia z Santa Fé, gdyby Bząd Kolumbijski już d. 2go, z powodu roz-

ruchów rojalistycznych w Popayan i wzdłuż rzeki Magdaleny, zamyślał o ucieczce.

Dziennik rozpraw domysla się oraz, że Korrespondent jego z d. 2go w. m. chciał zapewne miasto Pacynów napisać Pastuzów, mieszkańców prowincyi Los Pastos osiadłych o 400 godzin na północ od la Paz między Quito i Popajaniem.

Donoszą z Santa Fé pod d. 5tym Stycznia, że znaleziono w Kolumbii niedawno mnoga ilość szczerzego złota bardzo dobrej wagi. Odkryto także ślady siarki i solanu w rzece zwanej od samych mieszkańców rzeką octu, która koło Popayan z wulkanu Purace wypływa. Zakładają teraz w Bogata szkołę górniozą.

Brazylia i Portugalia.

Gazeta Lizbońska z d. 19go Marca umieściła trzy Królewskie wyroki. Pierwszy opiewa, że ponieważ Król Jmó przekonał się z doświadczenia, ile szkodliwe jest odłączenie Departamentu Sekretaryjatu Stanu spraw wewnętrznych od Departamentu sprawiedliwości, postanowił przeto odwołać prawo z d. 23go Sierpnia 1821, i zjednoczyć znowu Departamenta spraw wewnętrznych i sprawiedliwości. W skutku tej uchwały wyrok drugi uwalnia Senhora Jonaquina Pedra Gomez de Oliveirę od obowiązku Ministrasprawy wewnętrznych a Senhora Manoela Marinha Falcao de Castro od urzędu Ministra sprawiedliwości. JKMosć wyznaczył obóm w dowód zadowolenia swiego z ich służby po 1600 Milrejów pensyi (koło 3780 ZR. w srebrze.) Trzecim wyrokiem mianowano Senhora Jose Antonia d'Oliveirę Leite de Barros Ministrem Sekretarzem Stanu spraw wewnętrznych i sprawiedliwości. — Innym wyrokiem Królewskim zniesiono w całym Królestwie podatek od żywności, tak iak wyrokiem d. 11go Czerwca r. 1821 tenże podatek zniesiono w stolicy.

Wiadomości z Rio-de-Janeiro (wyjęte z Gazet Angielskich) donoszą co następuje pod d. 15tym Stycznia:

»Cesarz rozwiązująco gwałtownym sposobem zgromadzenie konstytucyjne obiecał zwo-

zać prawodawcze. Zwołano je wyrokiem z d. 17go Listopada, a wybory inż od kilku niedziel odbywają się we wszystkich prowincjach, na mocy przepisów z d. 19go Stycznia r. 1822, podług których i dawniejsze zgromadzenie wybierano. Tymczasem kazał Cesarz nową wypracować Konstytucyją, która na tak wolnych ustalona zasadach, iakie tylko być mogą w Monarchii. Nie była takowa pod rozważę oddana zgromadzenia, a przeto nazwano je nie »prawodawczema chociaż życzone ażeby lud onę zatwierdził. Dla tego w stolicy i po innych miejscach stworzono kłasięgi, w które by każdy zapisał głos swój przychylny, lub przeciwny Konstytucyi. Ponieważ stolica bardzo znaczną większość głosów oświadczyła się za Konstytucyją, przeto Senat miasta udał się d. 9go w. m. (iako w dzień, drugiey rocznicy wyniesienia na Cesarstwo Brazylji), do Cesarza z prośbą, ażeby Konstytucyją ogłosił niezwłocznie za prawo fundamentalne Państwa, ileż obywatele prowincyi Rio-de-Janeiro oświadczyli się inż z wiernością ku niej. Deputowany prowincyi Rio-Grande zapewniał to samo także imieniem swoich współobywateli. Cesarz odpowiedział, że sam od tej chwili postanowił zachowywać Konstytucyję, lecz dopóty iey nie ogłosi, dopóki wszystkie prowincyje nieoświadczą się za nią. Zgromadzenie prawodawcze, zaymiesię wkrótce złożeniem praw zapewnić mogących wykonanie Konstytucyi. — Podług nowego statystycznego wykazu liozy Brazylji 367,900 mieszkańców, a zwłaszcza 1,728,000 murzynów niewolników, 159,500 wolnych murzynów, 202,000 niewolników mulatów, ogółem 2,089,500. Pozostały 1,518,400 składa się ze 426,000 wolnych mulatów, ze 259,400 prawdziwych Indianów (pierwotnych mieszkańców) a z 843,000 białych, między którymi przynajmniej trzecia część Portugalczyków z Europy. Całe Cesarstwo podzielone na 17 prowincyi, mianowicie na San Pedro de Rio-Grande de Sud, Santa Catarina, San Paolo, Minas-Geraes, Goyas, Matto Grosso, Espiritu-Santo, Bahia, Serepibe, Alagoas, Pernambuco, Rio-Grande do Norte, Seara, Piahy, Parahiba, Maranhao, Para.«

Hiszpania.

Gwiazda pisze z dnia 18go Kwietnia co następnie: »Słychać, że Wice-Hrabia Digeon namieysce Jenerała Bourmonta zostanie głównym dowodzcą wojska zaymniającego Hiszpaniä, gdyż Jenerał Porucznik Rivand de la Raffiniera nie chciał przyjąć tego dowodztwa. Mówią także, że Marszałek polny Mon-

ton obemyie w Kadycie dowództwo nad drugą brygadą wojska zaymniającego. Jenerał Despermons dowodzi teraz w Madrycie. Marszałek polny Clanet, od niejakiego czasu opuściwszy stolicę, przeniesiony został z brygadą swoją do Walencyi. Batalion Sawycarów i artyleryi wyruszył do Toledo: gdzie JK Mość miał zabawić przez wielki tydzień, a potem powrócić do Aranjuez. Pięćset iazydy wywdzie do Xeres.«

Wielka Brytania i Irlandyia.

Król pracował d. 7go z rana z Xiążęciem de York i przyjmował u siebie Xiężnę Gloucester. D. 8go dawał posłuchanie w Carltonhouse. JK Mość udał się koło drugiey do swojego gabinetu, gdzie naradzał się potajemnie z większą częścią swoich Ministrów. Dawał potem posłuchanie Hr. Liverpool, Sekretarzowi Stanu P. Canningowi, P. Peelowi, Hr. Clancarty i Baronowi Flagel. Hr. Langsdorf przedstawiony był Królowi z powodu ożenienia się swojego i powrotu ze stałego sądu. Xiążę Polignac przybył z wielkim dworem i z licznym orszakiem do pałacu. Wszyscy prawie posłowie i Ministrowie Mocarstw Europejskich byli przytomni, także Xiążę Yorku, Arcybiskup Yorku i Kanterbureyski i z 1000 innych znacznych osób. P. Stratford Canning przedstawiony był przez Ministra Spraw Zagranicznych po powrocie ze Stanów Zjednoczonych.

Rząd odebrał d. 6go wieczorem depesze z Madrytu, P. Smith Królewski goniec Stanu udał się dnia następnującego do Hiszpanii, będzie oddawcą odpowiedzi na depesze dnia poprzedniego odebrsne.

Na osobne wezwanie Lorda Liverpoola odprawiały się d. 10go i 11go Kwietnia w pomieszkaniu iego dwa gabinetowe zgromadzenia, których narady nie wiadome.

Odebrano w Londynie kilkanaście numerów Kroniki Demerarskiej (*Demerara-Chronicle*) od 30go Stycznia do d. 13go Lutego zawierające same smutne obrazy nie spokojności panującej w tej osadzie. Niewolnicy brzegów wschodnich okazywali wiele nieukontentowania z przyczyny, iż obdarzono łaską znanego herszta ostatniey rewolucyi Jakóba Gladstone. Uskarżali się, że kiedy z ich ziemi kami postępują sobie tak surowo i sposobem niesprawiedliwym, człowiek ten podburzający ich do rokoszu uszedł bezkarnie. Ale, bardziej jeszcze niepokojąca okoliczność jest ta, że przyszłym swoim zamachom lepsze zwiastują powodzenie, a o tem wnioskują z sądu, iż Gubernator

i Pułkownik 21go pułku Leahy wraz z wojskiem swoim, które tak prędko utłumiło rewolucyjną, i z P. Heylinger pierwszym fiskalnym urzędnikiem odwołani zostali na mocy rozkazów z Anglii; którego odwołanie utrzymnie czarnych w przesądzie, że Rząd Angielski zawsze jest na ich stronie.

Kapitan Parry dawał d. 8. Kwietnia na swoim okręcie Hekla wielki bal stowarzyszony z wieczernią.

W Edimburgu zawiązało się towarzystwo wspierające godnych pomocy wychodźców do Nowych południowych Wales i do krain Wandemów.

Na posiedzeniu Izby Niższej d. 12go Kwietnia czytano bil względem obcych po raz trzeci i przyjęto go zupełnie podług wniosku Ministra.

W chwili (pisze jedna Gazeta Angielska) gdy nienastanie coraz nowsze rozruchy każą nam się trwożyć o los przyszły naszych Amerykańskich Osad, wiadomości z Nowej Holandyi zawsze są jak naysympatyczniejsze. Któżby uwierzył, że w Botani-Bay i w Port-Jakson w miejscach przeznaczonych pierwotnie na siedzibę dla zbrodniów, są już teraz kawiarnie, sale bilardowe, literackie gabinety i t. d.

Rząd każe jeszcze dotąd okrętom wojennym eskortować kupieckie i bronić przeciw rozbójnikom Algierskim. I tak d. 11. Marca wypłynął z Gibraltaru okręt wojenny prowadzący ku Wschodowi 8 kupieckich okrętów, a drugi udał się ze czterema na Zachód.

Nowa Kolumbyjska pożyczka przyszła nareście do skutku. Zawarto ją d. 10. Kwietnia w Londynie z domem Goldsmith i Komp. Wielu ubiegało się o należenie do niej. Cała pożyczka składa się ze 4,750,000 fun. szterl. zaprocentowana po 6 od 100, którą kontrahenci przyjęli po 89.

F r a n c y j a .

Następujące są szczególne postanowienia wniosku do prawa przełożonego d. 5. Kwietnia na posiedzeniu Izby Parów w zamiarze nie-których odmian w dotychczasowem prawie o zaciągach do wojska:

»Na mocy prawa z roku 1818 składa się Francuzka siła lądowa 1) z czynnego wojska, które w całej zupełności wynosi 240,000 i każdego roku największy zaciąg 40,000 ma być uzupełniane; 2) z oddziału weteranów złożonego z żołnierzy, którym czas służby wyszedł już w czynnem wojsku, a którzy przez lat 6 muszą jeszcze odbywać służbę wewnątrz kraju i to tylko podczas wojny, a jeżeli iaka nad-

zwyczajna okoliczność nie zajdzie, tylko w granicach wojskowych dywizyi. Tym koncem powołany do wojska żołnierz służyć musiał lat dwanaście, 6 lat w czynnej służbie, a 6 lat jako weteran. Doświadczenie ostatniej Hiszpańskiej wojny przekonało, że powołanych właśnie wtedy weteranów, którym d. 31. Grudnia 1822 wyszedł czas czynnej służby, a których powinno było być 22,000, było tylko 16,000, gdy ich w Kwietniu pod chorągwie wezwano. A jednak weterani ci tylko kilka miesięcy bawili w domach swoich. Z innych starannie zaciąganych wiadomości okazało się, że starsza klasa weteranów (wspomniona była bowiem młodszą) tak dalece zmniejszoną została przez śmierć, nieprzytomność w czasie powołania i inne familyjne stosunki, że klasy tej weteranów użyć prawie nie było można. Rząd wsparty na tém doświadczeniu obmyślił innym sposobem utworzyć oddział odwodowy wojska. Na miejsce oddziału odwodowego weteranów, użyty będzie oddział odwodowy złożony z młodych woiowników, wprowadzie przeznaczonych do służby, ale jeszcze istotnie nie zaciągniętych, a czas kapitulacji tak przy czynnej służbie, jak i w odwodzie wyznaczony będzie na lat 8, tak, że cały czas kapitulacji z lat 12 zmniejszono na 8. Każdego roku wyznaczą do służby 60,000 (dawniej było 40,000) z tych zaś zwłaszcza podług ich losowych numerów tyle tylko między szeregi rozdziela, ile budżet Ministra Wojny od Izby przyjęty utrzymywać zezwoli w czynnej służbie. Reszta zaciągniętego wojska składać będzie oddział odwodowy. Oddział ten odwodowy powołany zostanie tylko w przypadku potrzeby, a zwłaszcza naspród klasa młodszą, a z tych nawet każdy pojedynczo podług swego losowego numeru tak dalece, że żołnierz w odwodzie zostający rzadko kiedy do czynnej służby użyty będzie, a rzadziej jeszcze i to tylko w nadzwyczajnych przypadkach przyjdzie kolej na starszą klasę odwodową.

Z rachunków przychodów i wydatków Państwa przełożonych Izbie Deputowanych wykazało się, że po ustaleniu budżetu z lat 1821 i 1822 za rok 1823 zostało się w kassie z roku 1821 i z lat dawniejszych kapitału 3 mill: 334,287 fran:, a z roku 1822 38,729,529 franków. W roku 1823 przeciwie (mimo wspomnionego kapitału) wydatki przewyższyły dochody o 52,681,988 fran:, która ta Summa nie jest jeszcze zaspokoiona. Summa za rok 1824 zezwolona od Rządu w czasie posiedzeń nie dawno rozwiązanej Izby wynosi 895,852,656

fr. Rząd na r. 1825 żąda od Izby ternańszczy 898,933,580 fr., a zatem o 3,079,524 fr: więcej, jak przeszłą razą. Według domysłowego obrachunku przychody roku 1825 mają o 577,203 fr. przewyższać wydatki. Następujące przychody położono za rok 1825: od wpisów Rządowych, stęplów, z dóbr Skarbowych i lasów 171 mill: fr.; za drzewo 20 mill:; z ceł i żup solnych 138,600,000; z podatków niestałych 203,800,300; z poczt 25,350,000; z loteryj 17,300,000; z procentów od zaliczeń miastu Paryżowi 5,000,000; z żup we wschodniej stronie Francji położonych 2,400,000; z procentów od zaliczeń dla Indyy 1 million; z rozmaitych przychodów 3,400,000; z podatków ustalonych 311,160,383; ogółem 899,510,383 fr. Wydatki na opędzenie służby krajowej za rok 1823 oznaczono w Summie 929,257,960 fran:; ale one przewyższyły tę summę o 7. mill: Wydatki na opędzenie służby nadzwyczajnej, na które pozwolono Rządowi dla uzupełnienia zaciągnąć dług 100 mill: fran: potrzebowały 207 mill: 827,085 fr. Z tych Ministerjum Spraw Zagranicznych szczególnie na Konklawe i na wyprawę Hiszpańską wydało 1 million; Ministerjum Spraw Wewnętrznych 640,000 fran: na wsparcie zbiegłych Hiszpanów, a 30,992 fran: na cywilny Kommissaryjat utrzymywany w wojsku Francuzkiem nim przybyło do Hiszpanii; Ministerjum Woyny wydało na opędzenie kosztów wyprawy Hiszpańskiej 170,789,000 fran: liczą także 22 miliony obrócone na wojsko Hiszpańskie; Ministerjum Morskie na wyprawę po morzach dla obrony handlu i na wsparcie wojska lądowego 14,588,187 fr. Do tego liczyć należy summę 11,877,731 fr: zaliczoną Rządowi Hiszpańskiemu podczas wojny, którą wrachowano wprawdzie Ministrowi Skarbu, ale która na mocy Ugody zawartej między Francją i Hiszpanią wraz ze wspomnionemi 22 mill: oddana będzie. Do nadzwyczajnych wydatków z powodu wojny Hiszpańskiej potrzeba dodać Summę na opędzenie Urzędu Skarbowego przy wojsku w ilości 950,000 fr. — Na pocztę w Hiszpanii 2,422,167 fr. na potrzeby służby, dyskonta, na procenta za summę w ilości 6 1/2 miliona pożyczoną dla potrzeb wojny. Przetó nadzwyczajne wydatki r. 1823 z owemi Hiszpanii pożyczonemi 34 millionami wynosiły 207,827,058 fr.: które razem zrachowane z wydatkami zwykłymi za r. 1823 1,144,601,671 fr. wyniosły. Wydatki te

opędzono przychodami z r. 1823, pozostałemi summami z lat 1821 i 1822 i pożyczką od której procenta po 5 w ilości 4 mill:; zostało się jeszcze tylko 32,681,938 franków.

W Prefekturach Departamentów wielkie poczyniono odmiany, wielu Prefektów przeniesiono do innych Departamentów, a wielu Podprefektów mianowano Prefektami.

Wyrokiem Królewskim z d. 8. Kwietnia ogłoszono następujące rozporządzenia: Tytuł I. Główny zarząd nauk publicznych: 1. Wielki Mistrz Wszechnicy będzie na przyszłość sprawował także urząd Rektora Akademii Paryżkiej. Tytuł II. O umieszczonych przy Kollegiach. 2. Wszyscy professorowie i nauczyciele mają być od d. 1. Sierpnia 1824 tak przy Królewskich, jak i w gminnych Kollegiach mianowani od Rektora Akademii, ale dopiero, gdy w moc wyroku z d. 1. Czerwca potwierdzeni będą przez W. Mistrza, obemynią urzędy swoje. Jeżeli W. Mistrz potwierdzić ich nie zechce, nowych mianować będzie. Według przepisów wspomnianego wyroku mianowanie professorów, przetożonych szkół, cenzorów i spowiedników zależeć będzie, jak dotąd od W. Mistrza. Na mocy tegoż samego wyroku W. Mistrz zaciągawszy rady Rektora Akademii, a jeżeli potrzeba będzie i nadzorców od niego samego wezwanych, może któregoś z professorów oddalić z urzędu na rok cały z placą, lub bez placę. 4. Przy każdej Akademii otworzony będzie konkurs dla zastępców, ci mianowani od Rektora obemynią miejsca professorów i nauczycieli Królewskich Kollegiów i innych szkół, będących pod zarządem Akademii. Potrzebne jest im także potwierdzenie W. Mistrza, który z ważnych przyczyn odmówić go może. Sam nawet wyznacza przy każdej Akademii liczbę zastępców i czas konkursów.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 17go Kwietnia zdawano sprawę z prośb wielu. Jenerał Foy (który, jak wiadomo, był w trzech różnych Departamentach obrany) oświadczył na piśmie, że obiera sobie obwód Verwinu. Przetó Kollegia pierwszego obwodu Paryża i Saint-Quentyinu, w których Jenerał Foy także był obrany, raz jeszcze będą musiały nowy uczynić wybór. Prezydent wiadomił Izbę o liście P. Benjamina Constant, w którym oświadczył, że musi odjechać na trzy niedziele dla postarania się o dowody, jako prawdziwie z oycowskiéj linii pochodzi.

(Do tego Numeru Gazety jest Rozmaitości Numer XVIII. dołączony.)